

A ZSIDÓ
ÍRTA:
FÜREDI BÉLA

1882. DECZEMBER HÓBAN
SZOMBATHELY,
BERTALANFFY JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJA
1882.

BEVEZETÉS.

(Egy kis visszaemlékezés.)

1875 év tavaszán volt Magyarország alkotmányossága 8. évébe lépett s körülbelül ugyanannyi idő telt el, mióta a magyarországi zsidóvallású honpolgárok az egyenjogúsításban részesültek. – Az 1867-68-iki bő termések óta, mintha a természet azokban utolsó erejét adta volna ki, az időjárás mindinkább roszra fordult, silány termésre még silányabb következett, az évszakok rendetlenül állottak be és még rendetlenebbül folytak le elannyira, hogy majdnem biztonsággal lehetett már következtetni, miszerint az eddigi kedvező, enyhe, középeurópai éghajli viszonyok jelentékenyen megváltoztak, határozottan roszra fordultak. – Ez alatt az önkormányzat terjedelmes szerkezetével járó nagymérvű kiadások eddig szokatlan, évről-évre fokozódó terheket róttak a nemzet vállaira. – Szerveztettek 1872-ben a bíróságok; azóta új törvények és rendeletek egész halmaza keletkezett, de ez által az igazságszolgáltatás csak drágább, nehezkesebb, hosszadalmasabb és szövevényesebbnek bizonyult s a nép, mely az önkormányzattól legalább egyszerű, gyors és olcsó törvénykezési eljárást várt, rövid idő múlva ezen reményében is csalatva látta magát. – Az 1867-iki kiegyezésben gyökerező, czélszerűtlennek bizonyult kereskedelmi politika hézagai és hátrányai mind érzékenyebben éreztettek a kereskedelem és ipar különböző ágaiban, melynek káros volta viszont kihatott a gazdaközönségre, különösen pedig a középosztályú birtokosra, pedig ennek helyzete, előbb élvezett számos kiváltságainak megszüntetésénél fogva, inkább egyebüttl való kárpótoltatást igényelt volna, semhogy az időről-időre súlyosbíttassék. –

Ehhez járult még az 1873-ik évi válságos pénzügyi viszonyok, az úgynevezett tönk beálltával a mindenütt érezhető pénzsűke s ezzel kapcsolatosan a személyes hitel teljes megrongálása; és miként a rothadásnak indult szerves test fölületét többnyire

penész szokta ellepni, úgy nem is csoda, ha a most jelzett általános zilált anyagi viszonyok közt a lelketlen uzsora, ez undok kinövés, csakhamar lábra kaphatott. Szóval nagymérvű elszegényedés, ijesztő hanyatlás vala tapasztalható minden téren, általános lett az elégedetlenség, de volt is reá elég ok.

Ily viszonyok közt lépett fel 1875-ben Istóczy Győző országgyűlési képviselő a „zsidófaj” elleni támadásaival, eleinte ugyan csekély, úgyszólván semmi eredménnyel, utóbb azonban állításai és tana többről-több hívőre és követőre talált. –

Mi bírta Istóczyt, ki eladdig észrevehető előszeretettel érintkezett és társalkodott egyes zsidókkal, arra, hogy a németek által felvetett „zsidókérdést” tanulmány tárgyává tegye, abban nyilvánosan elszólaljon, mennyi igazság rejlett a „zsidófaj” elleni támadásaiban, alanyi vagy tárgyi érdek vezérelte-e őt első fellépésénél: mindennek elbírálása nem tartozván művem keretébe, azt ezúttal teljesen figyelmen kívül hagyom.

Egyelőre csak azon egy ténykörülményt akarom konstatálni, hogy habár a magyar, mint a világ leglovagiasabb nemzeteinek egyike, más nemzetiségek és gyülekezetek irányában szerfölött türelmes volt és lesz is minden időben: mindazonáltal nem csoda, ha az általános elégedetlenség közepette Magyarhonban is számos követőre talált egy oly tan, mely minden visszásság magyarázatát felleltnek, minden baj okát kifürkészettnek állította.

A nemzet nagy része eleinte csak közönyös mosolylyal fogadta Istóczy kifakadásait, de egy jó nagy része – jobbára az elégedetlen – feltalálván a zsidónép bűnbakját, tetszéssel nézte, hogyan teszi ki magát Istóczy, kinek azonfölül bő olvasottsága és személyes bátorsága sok rokonszenvez őt szerzett. –

Voltak ezenkívül sokan, kik belsőleg ugyan teljesen egyetértettek Istóczyval, de egyrészt élelmességből, melynél fogva vagy vártak egyes zsidóktól anyagi hasznot, vagy ezeknek máris lekötelezettjeik voltak, másrészt pedig azért, mert a műveltet adván, minden alkalommal az egyenlőség, szabadság, haladás, humanizmus s több efféle

elveket hangoztatván, a világ előtt önmagukkal ellenmondásba
jönni nem akartak, vonakodtak belső meggyőződésüknek
nyílt kifejezést adni; de azért az ilyen
macskát zsákban árulók alattomban erősen szították az
ellenségeskedést és minden adott alkalommal viszály
magvát hintve, iparkodtak a zsidók elleni ellenszenvet
és gyűlöletet másokban mindinkább élesebbé tenni.

Ha Magyarhonban valaki kedvező körülmények
között, midőn a meglegedés általános, virágzik a jólét,
fellép azzal, hogy a zsidóvallás és annak követői ellen
izgatottságot akar kelteni, bizonyos, hogy kudarczot vall
– így azonban, mert sok ember létezik, ki mindig hajlandó
a viszás állapotnak egy önmagán kívüli okot tulajdonítani,
mi természetesb, minthogy a baj növekedtével
bujtogatás folytán igen sokban megerősödött azon
hit és meggyőződés, miszerint minden bajnak egyedüli
okozója a zsidó?

Az általános elégedetlenség létezése által meg vala
vetve az alap, melyben a zsidógyűlölet egyre hatalmasabb
gyökeret kezdett verni, némely vidéken hangosan
nyilvánult, némelyeken csak alattomban lappangott és
csak kevés oly vidék volt az országban, a hol a különböző
vallásfelekezetek között teljesen zavartalan, békés
egyetértés lett volna. S e tekintetben határozottsággal
kimutatható, hogy főkép azon megyékben és vidékeken
ütötte fel állandó tanyáját a zsidógyűlölet, hol az Ausztriávali
szomszédságnál fogva a magyar lakosság közé
német elem befurakodott, továbbá a felső magyarországi
tót megyékben, hol azonfölül a kevésbé, vagy
éppen nem assimilálni akaró lengyel orthodox zsidó emelkedett
túlsúlyra; míg ellenben Veszprém, Somogy, Tolna,
Baranya megyékben, az egész alföldön s egyáltalán ott,
hol a tiszta, tűzsgyökeres, keverék nélküli magyar faj
honol, a ki a más felekezetű iránt örök idők óta nemes
türelmességet tanúsított, s kihez a zsidó is annál szívesebben
szokott simulni, minél inkább látja, hogy szívesen
fogadtatik: ott és oly helyeken a bujtogatás épen nem
talált termékeny talajra.

Tény az, hogy Magyarországon ős idők óta jobbára
a maga is csak szívességből befogadott s túrt német és
tót elem üldözte leginkább a zsidót; – tette pedig ezt azért,
hogy az idegen iránti ellenszenvet önmagáról másfelé
terelje; – de soha az igazi magyar, kinek jelleméhez

nem fér a már egyszer kebelére fogadottat többről-több üldözésnek kitenni; az ősrégi tiszta, gyökeres magyar nem is lehet meg zsidaja nélkül, kit ő maga is behozott magával Ázsiából.

Az elégedetlenséget növesztő közgazdasági okok szaporodása egy részt, másrészt egyes egyének olcsó hírszerzési vágyánál fogva a külföldről beszivárgott bujtogatói szándékkal való nyílt fellépése 6-7 év leforgása alatt Magyarország társadalmi helyzetének az előbbihez képest alig felismerhető ábrázatot kölcsönöztek elannyira, hogy az európai légáramlatban lappangó, de még határozott alakot nem öltött mozgalom hazánkban már eleve elkészített talajra talált.

Magyarhonnak, lakossága számarányához képest, oly jelentéktelen a munkáspártja, hogy a modern socialisticus eszmék itt más alakban, mint antisemitismusban való nyilvánulása kockáztatná azok népszerűségét és vele terjedésük lehetőségét.

De annál háládatosabb érnek bizonyult a zavargásnak a vallási gyűlöleten való kezdeményezése, a honnan azután – a történelem számos példjaként – az köny--nyen terelhető másfelé is.

Ily féle mozgalom ellen egyes egyének sikeres fellépéséhez vérmes reményeket kötni, ahhoz túlzó képzelet kell. De a már megindult eszmetisztázási eljáráshoz hozzájárulni, ahhoz minden polgárnak nemcsak joga van, sőt jóakaratból folyó e téren működése helyes felismerése a hazafiúi kötelességnek. Szabad hazában szabad polgárnak való a szabad sajtó használata.

Hazafiúi kötelességérzetből fakadó felszólalásomnak 2-féle célját tartottam szem előtt.

Először szolgáljon az zsidó honfitársaimnak buzdítóul az általuk az egyenjogosítás óta a magyarosodás érdekében kifejtett működési irányban való lelkes kitartásra, sőt e szent ügy még sokkal buzgóbb módon leendő felkarolására.

Ha nem látnám be, hogy ámbár rövid 15 év óta a magyarosodás érdekében annyit lendítettünk, hogy a legutolsó statisztikai kimutatás szerint a protestáns vallású magyarok után e téren első sorban következnek a

zsidóvallásúak s még csak azután a katolikusok, s mindennek dacára némely elfogult részéről még mindig az a szemrehányás ér bennünk, hogy germanisálunk; tehát hogy eme kifogást is tökéletesen alaptalanná tegyük, nem szabad előbb nyugodnunk, míg az utolsó szálig tősgyökeres magyarok nem vagyunk; – ha továbbá nem tudnám, hogy Francia, Angol és Olaszországi hitsorsosaink csakis a nemzeti nyelv teljes elsajátítása által vívhatták ki maguknak nemcsak az elvi, hanem a tényleges egyenjogositást is, minélfogva most már azoknak nincs mit tartani az örökké zaklatolódó vészes kitörések reájuk való háritásától s ha ezen államokban a durva ököljog itt-ott fel is üti fejét, ők legalább biztosítva vannak, hogy a marczangolás nem ő rajtuk veszi kezdetét; – ha személyesen nem győződtem volna meg, hogy vannak e hazában vidékek, hol kedvezőbb társadalmi viszonyok, békés egyetértés és összetartás léteznek a különféle felekezetű polgárok közt; – ha nem jutottam volna azon meggyőződésre, hogy Magyarországon bizony mindenütt így lehetne, csak akarni kell; mert nem német a magyar, sem nem muszka, hanem türelmes, nemes, lovagias nemzet a legutolsó parasztig, mely bárminő és akárhány nemzetiséget és felekezetet szívesen befogad, és magához felemelni képes, csak ezek simuljanak hozzá és ne idegenkedjenek tőle; – ha mindezt nem tudnám: hallgatnék most is. De mert már a fényes napnál is világosabb, hogy nincs mit habozni, nincs mit tétovázni, azért érzem magamat indítatva a célbóli felszólalásra, hogy még a legutolsó paránya is veszzen ki azon kárhozatos indolentiának, melynek keserű levét – még csendes időben is – más nem issza meg, mint a vagyontalan zsidó.

A gazdag zsidó tetszése szerint választhatja magának azon kört, melyben akár üzleti, akár társalgási téren mozog; – úgy intézi tehát dolgait, hogy csak oly egyénekkal és társaságokkal érintkezzék, kik vagyona miatt szemtől-szembe legalább is kímélik, de sok esetben tisztelik is.

De bezzeg megverte a jó Isten a vagyontalan zsidót mind üzleti, mind társalgási téren. – Bú és gondok közt keresve mindennapi kenyerét lótfut, munkálkodik és fáradoz, s nem enged neki szabad választást az érintkezési körökben létfenntartási ösztöne, mely űzi, hajtja, kényszeríti oda menni, sőt tolakodni, a hol lenézik, megvetik,

gyalázzák s legjobb esetben is csak gúnyolják, de nem szegénységéért, hanem a szagáért. – Társalgási téren csak 2 helyet ismerek e földön, hol a vagyontalan zsidó nincs kitéve üldözésnek s e két hely: a zsinagóga és a temető, de ezekből is csak a legutolsó hely jut a szegénynek. S mindezekért még csak nem is kárpótolhatja magát valahol élte sanyarúságai közepette; szenved alatta tehát csak a szegény zsidó, és nem a gazdag.

Második célja felszólalásomnak az, hogy a zsidójellem és ezzel kapcsolatosan az általános helyzetnek rendszeres és tárgyilagos megvilágítása által másfelekezetű polgártársaimnak a legújabb áramlat mibenlétéről helyes fogalmakat szerezve, azoknak alkalom nyújtassék a haza és közjó érdekében kívánatos elhatározásra.

Szegény szülőktől származván és maiglan sem bírván – hál' Istennek – vagyonnal, nem terhelhet az a vád, hogy a capitalismusnak kívánok propagandát csinálni. – Eddigi működésem alatt főtürekvésem mindenben és mindenütt csak oda vala irányozva, hogy mint kötelességét teljesítő, korrekt ember és honpolgár szerepeljek; személyes tekintetek által nem vezéreltettem és mindenkor bírtam annyi személyes bátorsággal, hogy azt, a mit gondoltam, éreztem és tudtam, ott, a hol rá szükség volt, minden habozás nélkül ki is fejezzem.

Jelen alkalommal sem indít engem a felszólalásra dicsvágy, avagy hírnevességi viszketeg, sem pénzbeli vagy másféle ígéret, sem biztatás vagy jutalomra való kilátás, hisz mai világban a nyílt és őszinte szó nem számíthat jutalomra sem zsidó, sem keresztény részéről; – megelégszem azon puszta öntudattal, hogy hazafiúi kötelességet teljesítek, a mennyiben gyenge tehetségemtől kitelhetőleg a közjó előmozdítására hozzájárulni iparkodtam; – vezérel jelen felszólalásomnál kizárólag a jóakarat, mely egyedüli és fegőbb jutalmát abban lelné, ha kifejtendő nézeteim honfitársaim méltánylását és elismerését rang és felekezeti különbség nélkül tudnák kivívni.

Iparkodni fogok, tehát a visszas állapot keletkezési és létezési okának kutatását elfogulatlanul eszközölni és mindvégig szoros következetes tárgyilagosságot tanúsítani; megnevezendem a társadalmi betegségeket megillető nevükön s eme eljárásban azon elvből indulok ki, hogy a hol orvosolni kell, ott nem szabad álszemérmeskedni,

szégyenleni a bajt felfedezni; és habár e tekintetben kíméletet nem ismerek, mindazonáltal óvakodni fogok minden ingerkedő személyes sértéstől, kerülendem a durva, célzatos boszantást: szóval „Higgadt és igazságos akarok lenni, minden érdek nélkül jót akarok.

Vége helyenkint kifejtem egyéni nézetemet és felfogásomat az illető társadalmi bajok orvoslási módja felől is, melyet azután helyes és elfogadhatónak lehet tartani, de lehet azon módosítani, vagy azt teljesen el is vetni; én korántsem arrogálok magamnak, hogy épen az én nézetem legyen mérvadó, hogy az kifogástalannak, egyedül célhoz vezetőnek tekintessék; de annyi azonban kétségtelenül áll. hogy így nem maradhat, valamit okvetlen tenni kell, mert maholnap bekopogtat a 20. század és mi még a 18. század utolsó évtizedében keletkezett eszmékkel sem tudtunk teljesen megbarátkozni a gyakorlati életben.

Rajta tehát, munkára fel!

http://mtdaportal.extra.hu/Bokk_zsidokerdes.html